

Kommunstyrelsen

Svar på medborgarförslag om miljögifter och farliga kemikalier i förskolor

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige

1. Medborgarförslaget om miljögifter och farliga kemikalier i förskolan anses besvarat.
2. Frågan behandlas inom pågående arbete med kemikalieplan för kommunkoncernen.

Ärendebeskrivning

Ett medborgarförslag lämnades in den 7 september 2016 om att reglera användningen av miljögifter och farliga kemikalier i förskolor.

Förslagställaren föreslår att kommunen genomför följande åtgärder.

- Skärper hälso- och miljökraven i den kommunala upphandlingen för att uppnå en bättre miljö på förskolorna samt säkerställer att inköp sker så att lägsta pris inte alltid är styrande.
- Antar ett handlingsprogram för en giftfri förskola som om fattar en kartläggning och plan för utbyte av inredning och leksaker till dito men med mindre hälso- och miljöfarliga ämnen. En styrning steg för steg av flöden av nya varor rekommenderas för att övergå till miljömärkta produkter och mer ekologisk mat utan farliga kemikalier.
- Ställer krav på att förskolor inom kommunen rensar ut farliga varor med potentiellt farliga kemikalier.
- Ger stöd till förskolorna att implementera kraven på egenkontroll rörande kemikalier i enlighet med lagstiftningen.

- Säkerställer, i den mån förskolorna själva står för inköpen, att inköpsrekommendationer finns på alla förskolor där miljö- och kemikalieaspekter ingår.
- Ställer krav på nybyggnation och renoveringar så att inte nya problem uppstår.
- Implementerar krav gällande miljögifter och farliga kemikalier i de delar av styrdokument som berör förskolan och att dessa följs upp årligen.

Remiss

Medborgarförslaget har remitterats till barn- och utbildningsnämnden och Torshälla stads nämnd för yttrande.

Torshälla stads nämnd föreslår i sitt yttrande att kommunfullmäktige beslutar att barn- och utbildningsnämnden, Torshälla stads nämnd samt kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att genomföras utbildningsinsatser i verksamheter som möter barn och unga, ta fram/besluta om en checklista som hjälper verksamheterna att kartlägga vilka farliga kemikalier som finns i verksamheten, samt framtagning av handlingsplan utifrån kartläggningarnas resultat, och integrera planerade insatser i arbete med behov och prioriteringar.

Barn- och utbildningsnämnden föreslår i sitt yttrande att medborgarförslaget avslås. Det ena motivet till detta är att ett omfattande kemikaliearbete redan pågår på förskolorna. Det andra motivet är att en ökad ambition att rensa ut olämpliga artiklar och kemikalier i förskolorna, se över byggmateriel i samband med renoveringar och servera en större andel giftfri mat kan komma att medföra kostnader utöver det barn- och utbildningsnämnden har teckning för i budgeten. En avvägning och prioritering får göras från fall till fall.

Pågående kemikaliearbete

Intresset för kemikaliefrågan har ökat starkt under senare år. Tidigare låg fokus på hantering av kemiska produkter men kemikalier i varor har allt mer kommit i fokus. Många kommuner har tagit fram eller håller på att ta fram kemikalieplaner för hela organisationen eller för förskolor särskilt. Kemikalieinspektionen har startat ett kommunnätverk för att stödja kommunerna i arbetet.

Kommunledningskontoret har i uppdrag att utarbeta en koncernövergripande kemikalieplan. Detta arbete pågår och ska vara klart innan årsskiftet. Kemikalieplanen ska ge en kortfattad kunskapsöversikt, beskriva nuläget inom kommunkoncernen när det gäller kemiska varor och kemikalier i olika typer av varor och material, innehålla en prioritering av vilka ämnen som ska fasas ut och en handlingsplan för hur det ska gå till samt visa hur planen ska genomföras och följas upp. Områden som berörs i kemikalieplanen är kemiska produkter, inklusive kemiska bekämpningsmedel, byggnadsmaterial, inredning, t ex möbler och gardiner, elektriska och elektroniska produkter, leksaker och andra produkter som riktar sig till barn, hygienprodukter samt hantering av läkemedelsrester. Fokus ligger på kommunkoncernens egen hantering av kemikalier men planen ska också behandla information till kommuninvånare och företag, samverkan och miljö- och räddningstjänstförvaltningens tillsyn.

De mest berörda förvaltningarna och bolagen är representerade i projektgruppen för

kemikalieplanen. Här finns representanter för kommunledningskontoret, konsult och uppdrag (upphandling), miljö- och räddningstjänstförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, Eskilstuna Strängnäs Energi och Miljö samt Eskilstuna kommunfastigheter. För arbetet med att ta fram planen anlitas konsult. För närvarande görs en enkätundersökning för att kartlägga nuläget.

Att arbeta med kemikalier inom kommunkoncernen är ingen ny fråga. Hantering av kemikalier regleras i olika regelverk, bland annat Miljöbalken och lagstiftning inom arbetsmiljöområdet. Barn- och utbildningsförvaltningen har inventerat kemikalier och bytt ut produkter på förskolorna, vilket närmare beskrivs i nämndens yttrande. Kommunfastigheter undviker kemikalier genom att använda en miljödatabas vid byggnation och renovering. I kommunens upphandling vägs miljöaspekterna in, inte minst kemikalier. De förvaltningar och bolag som har miljöledningssystem kan behandla kemikaliefrågan i det sammanhanget. Kemikalier hanteras även inom ramen för miljö- och räddningstjänstförvaltningens tillsynsansvar.

Kommunledningskontorets bedömning

Med tanke på att ett brett arbete med att utarbeta en kemikalieplan pågår inom kommunkoncernen föreslås att medborgarförslaget och nämndernas yttranden hanteras inom ramen för detta arbete.

Konsekvenser för en hållbar utveckling

Den stora spridningen av kemikalier är en av vår tids största utmaningar för miljön och människors hälsa. Barnen är särskilt utsatta för kemikalier varför förskolan är en verksamhet som bör prioriteras i kemikaliearbetet. Den kommande kemikalieplanen kommer att vara styrande för alla verksamheter inom kommunkoncernen. Bedömningen är att planen kommer att få stor betydelse för att minska förekomsten av skadliga kemikalier, inte minst på förskolorna.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
Kommundirektör

Kristina Birath
Miljö- och samhällsbyggnadsdirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställaren
Kommunstyrelsen, kommunledningskontoret, miljö och samhällsbyggnad, för åtgärd
Barn- och utbildningsnämnden, för kännedom
Torshälla stads nämnd, för kännedom